

MOZGÓKÉP- KULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI
MINTAFELADATOK**

**A 2024. JANUÁR 1-TŐL
BEVEZETÉSRE KERÜLŐ
VIZSGAKÖVETELMÉNYEK SZERINT**

Gyakorlati (projekt) vizsgafeladatok

A/1

KISFILM KÉSZÍTÉSE

Készítsen 3-6 perc hosszúságú fikciós kisfilmet egy Ön által jól ismert lakókörnyezet köztéri műalkotásainak felhasználásával *A téma az utcán hever* címmel.

A film elkészítéséhez bármilyen köztéri műalkotást felhasználhat, pl. szobrot, domborművet, falfestményt. A kisfilm műfaja fikciós legyen, de nem kell tartalmaznia dialógust vagy élő szereplőket. A történet, mondanivaló fő elemét legalább 3 köztéri alkotás adja. Igyekezzen alkotásában a film kifejezőeszközeinek minél szélesebb körű használatára, használjon például kameramozgásokat is, ne fotótűdöt készítsen. A megadott cím szó szerint és átvitt értelemben is értelmezhető.

Készítsen alkotásához (maximum 750 szó terjedelmű) munkanaplót, azaz értelmező kommentárt, amely röviden tartalmazza a mű elkészítésében való fő (személyes) motivációját, a tervezés és a kivitelezés fázisaiban felmerült fontosabb döntési helyzeteket, a kisfilm elkészítésével kapcsolatos személyes élményeit. A munkanaplót teljesítményének rövid értékelésével zárja.

(25 pont)

A/2

RIPORTFILM KÉSZÍTÉSE

Készítsen 10-20 perc hosszúságú riportfilmet egy Ön által ismert, az Ön környezetében tevékenykedő kisebb, de valamilyen határozott céllal összeállt vagy együttműködő társaság, csoport egy napjáról, *Egy nap a(z) ... életéből* címmel.

A csoport, társaság bármilyen alapon szerveződő, összekapcsolódó, de legalább 5 emberből álló társaság lehet (pl. egy piac zöldségárusai, a rendszeresen a parkban sakkozó urak, egy gyorsétterem dolgozói, a helyi tűzoltók, egy ház lakóközössége). A film műfaja dokumentumfilm legyen és tartalmazzon legalább 3, a csoport különböző tagjaival készített interjúrészletet. A címben jelzett „egy nap” szabadon értelmezhető, a történet dramaturgiája szerint akár egy hét eseményeit is sűrítetheti egy napba, de nem térhet át fikciós műfajba.

Készítsen alkotásához (maximum 750 szó terjedelmű) munkanaplót, azaz értelmező kommentárt, amely röviden tartalmazza a mű elkészítésében való fő (személyes) motivációját, a tervezés és a kivitelezés fázisaiban felmerült fontosabb döntési helyzeteket, a riportfilm elkészítésével kapcsolatos személyes élményeit. A munkanaplót teljesítményének rövid értékelésével zárja.

(25 pont)

A/3

FOTÓETŰD KÉSZÍTÉSE

Készítsen 15-30 szelfiképből álló fotóetűdöt Radnóti Miklós: *Nem tudhatom...* című verse alapján.

Az etűd elkészítéséhez felhasználhat korábban készült fényképeket is, de csak ha azok megfelelnek a szelfi formai követelményeinek. A vers szövegétől szabadon eltérhet, lényegi mondanivalóját azonban a fotósorozatnak tükröznie kell. A vers szövegének nem kell megjelennie az alkotásban, de abból egyértelműen derüljön ki, hogy a vers sajátos feldolgozásáról van szó.

Készítsen alkotásához (maximum 750 szó terjedelmű) munkanaplót, azaz értelmező kommentárt, amely röviden tartalmazza a mű elkészítésében való fő (személyes) motivációját, a tervezés és a kivitelezés fázisaiban felmerült fontosabb döntési helyzeteket, a fotósorozat elkészítésével kapcsolatos személyes élményeit. A munkanaplót teljesítményének rövid értékelésével zárja.

(25 pont)

B/1

FILMELEMZÉS

Írjon Huszárik Zoltán: *Amerigo Tot* (1969) című kisfilmjéről elemző esszét.

Ügyeljen rá, hogy írása megfeleljen a filmelemző esszé műfajának formai és tartalmi követelményeinek.

Az írásmű terjedelme 1000-1500 szó, az annak elkészítéséhez felhasznált forrásokra vonatkozóan – a tudományos közleményeknél megszokott módon – a hivatkozásokat fel kell tüntetni és az irodalomjegyzéket csatolni kell.

(25 pont)

B/2

MÉDIAHASZNÁLAT – ELEMZŐ ESSZÉ

Végezzen el egy kisebb kutatást, amelyben legalább 3, különböző generációhoz tartozó ember (pl. önmaga, egyik szülője és egyik nagyszülője) médiahasználatát vizsgálja egy héten keresztül. Miután elkészült az adatgyűjtéssel, írjon azok kiértékeléséről elemző esszét. Az esszében térjen ki az adatgyűjtés módszerére is.

Az írásmű terjedelme 1000-1500 szó, az annak elkészítéséhez felhasznált forrásokra vonatkozóan – a tudományos közleményeknél megszokott módon – a hivatkozásokat fel kell tüntetni és az irodalomjegyzéket csatolni kell.

(25 pont)

B/3

ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS – FOGATHAJTÓ VERSENY

Írjon összehasonlító elemzést William Wyler: *Ben Hur* (1959) és George Lucas: *Star Wars I. rész – Baljós árnyak* (1999) című filmje fogathajtó versenyének jelenetéről.

Írásában szigorúan a két jelenet összehasonlítására törekedjen, elsősorban a film kifejezőeszközeinek tekintetében. A hasonlóságok és különbségek okainak tárgyalásaként

megemlíthet a filmek készítésével kapcsolatos körülményeket is, ezek azonban nem alkotják az elemzés lényegi részét.

Az írásmű terjedelme 1000-1500 szó, az annak elkészítéséhez felhasznált forrásokra vonatkozóan – a tudományos közleményeknél megszokott módon – a hivatkozásokat fel kell tüntetni és az irodalomjegyzéket csatolni kell.

(25 pont)

Írásbeli vizsga

FONTOS TUDNIVALÓK

Az írásbeli vizsga időtartama 180 perc.

A feladatsor tartalmaz egy DVD-re rögzített, néhány percnyi hosszúságú filmrészletet. Az írásbeli vizsga során először a feladatlaphoz tartozó film- vagy műsorrészletet kell a vizsgázóknak megtekinteniük, majd a feladatlapok szétosztását követően a jelöltek három percet kapnak a filmrészlettel kapcsolatos kérdések tanulmányozására. Ezt követően a vizsgázók másodszor is megnézik a részletet, majd megkezdik a munkát.

A részlet megtekintésére még egy alkalommal (a beadást megelőző utolsó fél óra kezdetén), harmadszor is lehetőséget kell biztosítani a vizsgázóknak, amennyiben azt bárki közülük igényli.

A vizsgázók a feladatlapokon levő információkon kívül semmilyen segédeszközt nem használhatnak.

Az írásbeli vizsga feladatlapja három részből áll:

- az ismereteket és a tudást mérő feladatsor, melyre hibátlan válasz esetén a maximális pontszám 20%-a szerezhető meg;
- a mozgóképi szövegértés képességét mérő feladatok a vizsgán látott filmrészlettel kapcsolatos kérdéssort tartalmaznak, melyre hibátlan válasz esetén a maximális pontszám 50%-a szerezhető meg;
- a tömegkommunikációval kapcsolatos problémaértelmezési és -elemzési képességet mérő feladat, melyre hibátlan válasz esetén a maximális pontszám 30%-a szerezhető meg.

A feladatlapban nem jelölt források a javítási-értékelési útmutatóban szerepelnek.

A feladatokhoz tartozó színes képek külön mellékletben találhatók.

FOGALOM- ÉS TÁRGYISMERET

(maximum 10 pont)

1. (3 pont)

Olvassa el az alábbi szöveget és ennek alapján válaszoljon a kérdésekre:

Ferenc Ferdinánd főherceg halott

Az Osztrák-Magyar Monarchia főhercegét és feleségét halálos merénylet érte 1914. június 28-án, Sarajevóban. A trónörökös halálát okozó merényletet Gavrilo Princip szerb, nacionalista diák követte el. A támadás közvetlenül vezetett az I. világháború kitöréséhez.

a) Hírnek tekinthető-e ez a szöveg?

.....

b) Sorolja fel a hír legalább kettő fontos jellemzőjét!

.....

.....

2. (3 pont)

A közszolgálati és a kereskedelmi média mely különböző jellemzőjére utal az alábbi megállapítás? Ezen kívül soroljon fel még legalább két további különbséget a közszolgálati és a kereskedelmi média között!

A közszolgálati médiának a hatalomtól, a kereskedelmének a magántulajdontól (valaki más tulajdonától) kellene függetlenednie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. (4 pont)

Írja le az alábbi két fogalom jelentését a hírműsorok vonatkozásában! Mindkettőhöz írjon egy-egy (akár konkrét, akár fiktív) példát.

Infotainment:

.....

.....

.....
.....

Elbulvárosodás:

.....
.....
.....
.....

MOZGÓKÉPI SZÖVEGÉRTÉS

(maximum 25 pont)

(a feladathoz kapcsolódó filmrészlet megjelölését a javítási-értékelési útmutató tartalmazza)

4. (2 pont)

Írja le milyen helyszínen és eseményen játszódik a filmrészlet?

.....
.....

A cselekmény és a dramaturgia szempontjából hány és milyen részre osztható a jelenet?

.....
.....

5. (2 pont)

Milyen szerepet játszhat a színész a darabban és ezt milyen vizuális eszközökkel fejezi ki a filmjelenet, különösen a színpadi megvilágítása és sminkje, jelmeze tekintetében?

.....
.....

Milyen lehet a jelenetben szereplő miniszterelnök társadalmi megítélése, az emberek róla alkotott véleménye a jelenet többi szereplőjének viselkedése alapján?

.....
.....

6. (2 pont)

Milyen meghatározó érzelemmel viseltetik a színész a miniszterelnök felé és néz szembe a vele való személyes találkozással? Állítását legalább két érvel igazolja a filmrészlet alapján.

.....
.....
.....
.....

7. (6 pont)

A filmnek ez a jelenete a filmtörténetben külön címet kapott: „*Kézfogás az ördöggel*”
Ön szerint miért kaphatta a jelenet ezt a címet? A jelenetben kezét fogó két férfi közül melyik lehet az „ördög”? Állítását legalább egy érvel igazolja.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mi a jelentősége a jelenetben a kézfogásnak? Melyik férfi van hatalmi helyzetben? Állítását legalább két érvel igazolja.

.....

.....

.....

.....

A fentiek alapján lehet-e valamilyen „mögöttes jelentést” tulajdonítani a miniszterelnök ezen mondatának: „*És további sok sikert kívánok*”?

.....

.....

.....

8. (3 pont)

Hogyan és mire használja a rendező a jelenetben az atmoszférahangot, az milyen viszonyban van a dialógussal?

.....

.....

.....

.....

9. (4 pont)

Hogyan és mire használja a rendező a jelenetben a premier plán képkivágásokat?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. (6 pont)

Röviden elemezze az alábbi képpárok közötti hasonlóságot és különbséget a képkivágás, a kameraállás, a képkompozíció és a színhasználat alapján.

1. kép

2. kép

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. kép

4. kép

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. kép

6. kép

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. kép

8. kép

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A fentiek alapján igazolja vagy cáfolja azt az állítást, hogy a jelenetben az előadás szünetében is egy színjátékot látunk. Eszerint mi a leglényegesebb különbség a színpadon és a páholyban játszódó jelenet között?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MÉDIA SZÖVEGELEMZÉS

(maximum 15 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi cikket és annak alapján válaszolja meg a következő kérdéseket.

Ők állnak a leghíresebb mémek mögött

Hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy a népszerű mémek valódi embereket ábrázolnak, akik nem mindig viselték jól a kéretlen népszerűséget. Ez az ő történetük.

Nagyjából mindenki tudja, mi a **mém**, mégis nagyon kevesek képesek megfogalmazni, mit jelent. A szó eredeti – szociálpszichológiai – értelmében annyit tesz: olyan kulturális jelenség (gondolat, mondat, vizuális elem), amely magától, személyes átadással terjed, és amely így egy egész közösség gondolkodását, életét formálja. (...) Ma azonban nagyjából annyit tesz: összevissza terjedő, kontextus nélkül nehezen értelmezhető, abszurd kép vicces felirattal. (...) Mi persze, ne tessék aggódni, nem a tudomány miatt vagyunk itt, hanem azért, hogy utánajárjunk a legnépszerűbb mémek, pontosabban az azokon látható emberek történetének. (...)

Success Kid

Eddig mindig ejtettünk pár szót, milyen volt a mémek mögötti emberek élete azelőtt, hogy híressé váltak, ám Success Kid esetében erre sok lehetőség nincs: neki konkrétan ekkor kezdődött az élete. Tizenegy hónapos volt, amikor anyukája, Laney Griner az azóta híressé vált és ettől függetlenül is profi képet készíttette róla a tengerparton. (...) 2007 volt, akkoriban még nem sok esett az internet veszélyeiről és a gyerekjogokról, az anya tehát gyanútlanul és jóhiszeműen töltötte fel a fotót, érkezett is párszáz lájk, és úgy tűnt, vége is a történetnek.

Egy évvel később jött szembe az első mém: Sam mögé egy másik gyereket és egy szétzúzott homokvárát photoshopoltak az „utálom a homokvárakat” felirat kíséretében. Újabb képek következtek, amelyek kész kis sátánivadékként ábrázolták a babát. (...) A szülők persze utálták az egészet: ekkor szembesültek az internet alaptermészetével, vagyis azzal, hogy ha valami oda felkerül, az fent is marad.

A helyzet szerencsére magától megoldódott. Success Kid 2010-ben tűnt fel először a jellegzetes, kékes-lilás háttér előtt, ezzel az egyszerű, de sokat mondó felirattal: success, azaz siker.

„Könyörgöm, ez a verzió terjedjen el!” – kiáltott fel Sam anyja. Így is lett. Az egyszerre vicces és motivációs feliratok az élet apró sikereiről szóltak, amelyekre nem is számít az ember, éppen ezért ajándékként tekint rájuk. Nem leenni a pólót spagettievés közben, rájönni egy megoldásra dolgozatírás közben egy másik kérdésből, véletlenül pénzt találni a kabátzsebben, szembesülni azzal hogy egy helyett két sör maradt a hűtőben – ilyenek. (...)

Success Kid nem sokkal később már nem csak az internetet uralta: reklámok, mozgalmak, társadalmi kezdeményezések kabalafigurájává vált, csupa pozitív üzenettel. Az egyetlen, akinek nehéz volt megbirkózni mindezzel, az maga Sam. A kisfiúnak nyilván fogalma sem volt, mi történik körülötte, nem tudott mit kezdeni

cikk 1. kép

cikk 2. kép

azzal, hogy gyerekként is hatalmas rajongótábora van. „Hé, Sam, mutasd a pózt!” „Hogy ízlett a homok?” Ilyenekkel támadták le az utcán vadidegenek. „Közben meg csak egy lusta kamaszgyerek vagyok” – szerénykedik az érintett. (...)

Hide The Pain Harold

Jól is néznénk ki, ha a piacvezető mémek listájában nem lenne magyar szál! Szerencsére van, méghozzá nem is akármilyen: Hide The Pain Harold arcát alighanem az is látta már, aki az elmúlt tíz évet egy kő alatt töltötte. A „kissé” művi mosolyú, ám szomorú, sőt: egyenesen traumatizált tekintetű idősödő férfinél semmi nem illusztrálta jobban az elmúlt éveket. (...)

Természetesen nem Haroldnak hívják, ezt csak az alliteráció kedvéért aggatta rá az ismeretlen író.

Valódi neve Arató András, szakmájában elismert villamosmérnök, akit egy stockfotóra specializálódott fotográfus keresett meg tíz éve azzal, hogy pont ilyen karakterű férfit keres. Arató belement a könnyű és szórakoztató munkalehetőségbe: több fotózáson több szerepet is eljátszott az ilyenkor szokásos steril díszletek és fények közt, hogy a képeket aztán illusztrációként használhassák magazinok. (...) Így lett Aratóból doktor, szobafestő, hűséges férj – csak a szörnyülködő tekintet volt ugyanaz.

Hónapok teltek el az első mémek megjelenéséig. A kéretlen hírnevet hősünk nem viselte olyan jól, mint a fenti „áldozatok”: vizolygott a feliratoktól és a karaktertől, amit neki tulajdonítottak. (...) Arató a jelek szerint nem ismerte annyira az internet természetét: szeretne volna levetetni a képeket és lelőni az azokat használó oldalakat, akár egyesével. Ez persze járhatatlan út volt.

Mint elmondta, évekig tartott, amíg megbarátkozott a helyzettel. Ezzel akaratlanul is olajat öntött a tűzre: míg a mémek mögötti emberek előbb-utóbb felfedték magukat – akár önszántukból, akár azért, mert újságírók találták meg őket –, körülötte hatalmas kultusz alakult, éppen azért, mert nem tudták, létező személy-e egyáltalán. Összeesküvés-elméleteket és hátborzongató eredetsztorikat alkottak, ezek érdekes módon az orosz mémközösségekben terjedtek el leginkább. Arató éppen ezért 2016-ban egy orosz platformon jelentkezett be (...). Ezt már a 444-nek mesélte abban az évben; a portál riportjából egyebek mellett kiderül az is, hogy egyébként a világ egyik legkedvesebb embere ő, és szó sincs rejtett fájdalomról. Emellett rendkívül művelt és intelligens. (...)

Ahogy Arató felfedte magát létező (mi több: humorérzékkel rendelkező) személyként, azonnal eltűntek a gonosz feliratok, és elszaporodtak az

együttérző, vagy csak simán tényleg vicces képek. (Úgy tűnik, az internetnek mégis van lelke.) Mostanra megbarátkozott hírnevével, élvezi, hogy örömet okoz az embereknek, bárkivel leáll szelfizni, ha leszólítják az utcán. Számtalan reklámban is szerepelt: a leghíresebb talán a Coca

cikk 3. kép

cikk 4. kép

Cola kampánya, de a magyar kormány is felkérte, hogy legyen egy lelkeségély-szolgálat arca. (...) Most pedig úgy tűnik, vígjáték készül Hide The Pain Haroldról. Ha ebből tényleg lesz valami, Puskás Öcsi és Semmelweis mellett lesz egy újabb Nagyon Híres Magyarunk.

11. *(5 pont)*

A cikk alapján gondolja végig, hogy milyen sajátosságok teszik lehetővé egy-egy mém elterjedését az interneten, az miben különbözik számottevően más médiumoktól és ezek a tulajdonságok mennyiben és hogyan változtak az utóbbi évtizedekben. Ennek alapján fogalmazza meg a digitális médiumok legalább három jellemző tulajdonságát.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. *(5 pont)*

A cikk alapján írjon rövid összefoglalót a sajtó- és véleményszabadság és a társadalmi nyilvánosság számára az internet nyújtotta lehetőségek pozitívumairól és lehetséges negatív hatásairól. Írjon egy-egy példát is az olvasott szöveg alapján.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. *(5 pont)*

A cikkben említettek példáját használva írjon rövid összefoglalót a legfontosabb médiaetikai problémákról és kérdésekről.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

	pontszám	
	maximális	elért
Fogalom és tárgyismeret	10	
Mozgóképi szövegértés	25	
Média szövegelemzés	15	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma	50	

Gyakorlati (projekt) vizsgafeladatok

Javítás-értékelési útmutató

Általános szabályok:

- pontlevonás alkalmazása esetén negatív pontszám nem adható.
- amennyiben egy feladat megoldásának meghatározó része bizonyíthatóan plágium, a teljes feladat 0 pontra értékelendő!

A/1 – KISFILM KÉSZÍTÉSE

Értékelési szempontok és adható pontszámok:

összesen max.: 25 pont

- 1) Az elképzelés megtervezettsége, a megvalósítás előkészítettsége és a munka szervezettsége. (A megítélés a munkanapló alapján történik.)
(összesen max.: 6 pont)
 - a) A kisfilm alapkoncepciója átgondolásának mélysége, következetessége, a munka megkezdésének megalapozása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban.
(2 pont)
 - b) A helyszín és a műalkotások megválasztásának személyes jellege, az azzal kapcsolatosan felmerülő problémák megoldása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban.
(2 pont)
 - c) A választott dramaturgiai eljárással (pl. alkalmaz vagy nem alkalmaz élő szereplőket) kapcsolatosan felmerülő technikai és egyéb problémák megoldása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban.
(2 pont)
- 2) A munka dokumentáltságának minősége és az elkészített anyaggal kapcsolatos (ön)reflexió színvonala. (A megítélés a munkanapló alapján történik.)
(összesen max.: 3 pont)
 - a) A munkanapló elkészítésének gondossága, a benne foglalt munka- és döntési folyamatok követhetősége.
(2 pont)
 - b) Az elkészült anyaggal kapcsolatos önértékelés színvonala.
(1 pont)
- 3) A kivitelezés technikai és esztétikai minősége, ötletessége, személyessége.
(összesen max.: 12 pont)
 - a) Mennyiben mérte fel helyesen a vizsgázó a rendelkezésére álló technikai eszközök alkalmasságát koncepciója megvalósításához, a lehetőségeit mennyiben és milyen szinten tudta elképzelésével összehangolni.
(3 pont)

- b) A kisfilm megvalósítása milyen mértékben tükrözi a film kifejezőeszközeinek ismeretét, azokat milyen mértékben és színvonalon tudta a jelölt használni elképzelése, forgatókönyve megvalósításához. (6 pont)
- c) Mennyiben tükrözi az elkészült alkotás a vizsgázó közlendőjét, a film mondanivalója milyen mértékben személyes, ötletes, kreatív vagy bármi módon egyedi elgondolást tükröző. (3 pont)
- 4) A prezentáció formai színvonala. (összesen max.: 4 pont)
- a) A kisfilm megvalósításának (a vizsgázó lehetőségeihez mért) technikai színvonala. (2 pont)
- b) A munkanapló elkészítésének színvonala, átláthatósága, kezelhetősége. (2 pont)

Pontlevonások:

Pontlevonás alapvetően formai hibák elkövetése esetén, a feladat leírásában meghatározottak be nem tartásáért eszközölhető. (Tartalmi hiányosságok esetén a feladat a megfelelő mértékben a maximumhoz képest adott kevesebb pontszámmal értékelendő.) Jellemzően ezek a következők lehetnek:

- Ha a kisfilm hossza eltér a feladatban megadottól, az eltérés mértékének függvényében 1-5 pont levonandó. Amennyiben a kisfilm 2 perc hosszúságnál rövidebb, a projekt munka teljes egészében 0 pontra értékelendő!
- A kisfilm nem fikciós műfajban készült, azaz a köztéri műalkotások egyszerű bemutatása történik és semmilyen mondanivaló vagy cselekmény nem bontakozik ki az alkotásban, illetve a munkanapló sem utal a fikciós szándéokra, ennek mértéke függvényében 6-10 pont levonandó.
- Ha a kisfilmben 3-nál kevesebb köztéri alkotás jelenik meg 5 pont levonandó.
- Ha a kisfilm fotóetűdnek tekinthető, azaz semmilyen mértékben nem tartalmaz mozgást (még a képen belül sem), illetve a montázs eszközt sem használja érdemben és ezekre utaló szándékot a munkanapló sem dokumentál, ennek mértéke függvényében 6-10 pont levonandó.
- Ha a munkanapló tartalmában nem tér ki a feladatban meghatározott minden szempontra és hossza jelentősen rövidebb a feladatban megadottnál, a hiányosságok mértéke függvényében 4-6 pont levonandó.

A/2 – RIPORTFILM KÉSZÍTÉSE

Értékelési szempontok és adható pontszámok:

összesen max.:25 pont

- 1) Az elképzelés megtervezettsége, a megvalósítás előkészítettsége és a munka szervezettsége. (A megítélés a munkanapló alapján történik.) (összesen max.: 6 pont)
- a) A riportfilm alapkonceptiója átgondolásának mélysége, következetessége, a munka megkezdésének megalapozása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban. (2 pont)

- b) A filmben szereplő csoport, társaság megválasztásának személyes jellege, a forgatással kapcsolatosan felmerülő problémák megoldása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban.
(2 pont)
- c) Az interjúk elkészítésével kapcsolatosan felmerülő technikai és egyéb problémák megoldása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban.
(2 pont)
- 2) A munka dokumentáltságának minősége és az elkészített anyaggal kapcsolatos (ön)reflexió színvonala. (A megítélés a munkanapló alapján történik.)
(összesen max.: 3 pont)
- a) A munkanapló elkészítésének gondossága, a benne foglalt munka- és döntési folyamatok követhetősége.
(2 pont)
- b) Az elkészült anyaggal kapcsolatos önértékelés színvonala.
(1 pont)
- 3) A kivitelezés technikai és esztétikai minősége, ötletessége, személyessége.
(összesen max.: 12 pont)
- a) Mennyiben mérte fel helyesen a vizsgázó a rendelkezésére álló technikai eszközök alkalmasságát koncepciója megvalósításához, a lehetőségeit mennyiben és milyen színvonalon tudta elképzelésével összehangolni.
(3 pont)
- b) A riportfilm megvalósítása milyen mértékben tükrözi a film kifejezőeszközeinek és a dokumentumfilm műfajának ismeretét, azokat milyen mértékben és színvonalon tudta a jelölt használni elképzelése megvalósításához.
(6 pont)
- c) Mennyiben tükrözi az elkészült alkotás, hogy a riportok és a választott csoport életének bemutatása által a vizsgázó a témán túlmutatót akart kifejezni, milyen mértékben tükröz a filmje személyes, ötletes, kreatív vagy bármi módon egyedi elgondolást.
(3 pont)
- 4) A prezentáció formai színvonala.
(összesen max.: 4 pont)
- a) A riportfilm megvalósításának (a vizsgázó lehetőségeihez mért) technikai színvonala.
(2 pont)
- b) A munkanapló elkészítésének színvonala, átláthatósága, kezelhetősége.
(2 pont)

Pontlevonások:

Pontlevonás alapvetően formai hibák elkövetése esetén, a feladat leírásában meghatározottak be nem tartásáért eszközölhető. (Tartalmi hiányosságok esetén a feladat a megfelelő mértékben a maximumhoz képest adott kevesebb pontszámmal értékelendő.) Jellemzően ezek a következők lehetnek:

- Ha a riportfilm hossza eltér a feladatban megadottól, az eltérés mértékének függvényében 1-5 pont levonandó. Amennyiben a film 5 perc hosszúságnál rövidebb, a projekt munka teljes egészében 0 pontra értékelendő!
- A riportfilm nem dokumentumfilm műfajban készült, azaz a filmben megjelenített emberek nem önmaguként szerepelnek, illetve a munkanapló alapján sem

bizonyítható, hogy a filmben látottak dokumentum-felvételek, az eltérés mértéke függvényében 6-10 pont levonandó.

- Ha a riportfilmben 5-nél kevesebb fő csoport jelenik meg 3 pont levonandó.
- Ha a riportfilm nem tartalmaz legalább 3, a bemutatott csoport tagjaival készített interjúrészletet, 5 pont levonandó.
- Ha a munkanapló tartalmában nem tér ki a feladatban meghatározott minden szempontra és hossza jelentősen rövidebb a feladatban megadottnál, a hiányosságok mértéke függvényében 4-6 pont levonandó.

A/3 – FOTÓETŰD KÉSZÍTÉSE

Értékelési szempontok és adható pontszámok:

összesen max.:25 pont

- 1) Az elképzelés megtervezettsége, a megvalósítás előkészítettsége és a munka szervezettsége. (A megítélés a munkanapló alapján történik.)

(összesen max.: 6 pont)

 - a) A fotóetűd alapkoncepciója átgondolásának mélysége, következetessége, a munka megkezdésének megalapozása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban.

(2 pont)
 - b) A fotóetűd létrehozása során felmerülő problémák megoldása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban.

(2 pont)
 - c) A fényképek elkészítésével, vagy beszerzésével, átalakításával kapcsolatosan felmerülő technikai és egyéb problémák megoldása és mindennek érthető kifejtése a munkanaplóban.

(2 pont)
- 2) A munka dokumentáltságának minősége és az elkészített anyaggal kapcsolatos (ön)reflexió színvonala. (A megítélés a munkanapló alapján történik.)

(összesen max.: 3 pont)

 - a) A munkanapló elkészítésének gondossága, a benne foglalt munka- és döntési folyamatok követhetősége.

(2 pont)
 - b) Az elkészült anyaggal kapcsolatos önértékelés színvonala.

(1 pont)
- 3) A kivitelezés technikai és esztétikai minősége, ötletessége, személyessége.

(összesen max.: 12 pont)

 - a) Mennyiben mérte fel helyesen a vizsgázó a rendelkezésére álló technikai eszközök alkalmasságát koncepciója megvalósításához, a lehetőségeit mennyiben és milyen színvonalon tudta elképzelésével összehangolni.

(3 pont)
 - b) A fotóetűd megvalósítása milyen mértékben tükrözi a vizuális formanyelv és a képi kifejezés ismeretét, azokat milyen mértékben és színvonalon tudta a jelölt használni elképzelése megvalósításához.

(6 pont)
 - c) Mennyiben tükrözi az alkotás a vers mondandójának személyes, ötletes, kreatív vagy bármilyen módon egyedi megjelenítését az elkészült fotóetűdben.

(3 pont)
- 4) A prezentáció formai színvonala.

(összesen max.: 4 pont)

 - a) A fotóetűd megvalósításának (a vizsgázó lehetőségeihez mért) technikai színvonala.

(2 pont)
 - b) A munkanapló elkészítésének színvonala, átláthatósága, kezelhetősége.

(2 pont)

Pontlevonások:

Pontlevonás alapvetően formai hibák elkövetése esetén, a feladat leírásában meghatározottak be nem tartásáért eszközölhető. (Tartalmi hiányosságok esetén a feladat a megfelelő mértékben a maximumhoz képest adott kevesebb pontszámmal értékelendő.) Jellemzően ezek a következők lehetnek:

- Ha a fotóetűd elkészítéséhez felhasznált fényképek száma eltér a feladatban megadottól, az eltérés mértékének függvényében 1-5 pont levonandó. Amennyiben a vizsgázó alkotásában 10 képnél kevesebbet használt fel, a projektmunka teljes egészében 0 pontra értékelendő!
- Ha a fotóetűd semmi módon nem adja vissza az alapjául szolgáló vers mondanivalóját, azt értékelhető módon nem tükrözi, és ennek szándékára a munkanapló sem utal, az eltérés mértéke függvényében 6-10 pont levonandó.
- Ha a fotóetűdben nem csak szelfi képek szerepelnek, a műfajtól eltérő képek számának mértéke függvényében 6-8 pont levonandó.
- Ha a munkanapló tartalmában nem tér ki a feladatban meghatározott minden szempontra és hossza jelentősen rövidebb a feladatban megadottnál, a hiányosságok mértéke függvényében 4-6 pont levonandó.

B/1 – FILMELEMZÉS

Értékelési szempontok és adható pontszámok:

összesen max.:25 pont

- 1) A probléma értelmezésének minősége, a feladat megoldása során felhasznált háttéranyagok és ismeretek érvényessége.

(összesen max.: 10 pont)

 - a) Mennyiben tükrözi az írásmű a vizsgázó a filmelemzés tartalmi és formai követelményeiről való ismereteit, annak milyen mértékben felel meg az írása.

(3 pont)
 - b) Mennyiben tükrözi a dolgozat a vizsgázó tájékozottságát, meglévő tudását a témával kapcsolatban.

(4 pont)
 - c) Mennyiben tükrözi a dolgozat a vizsgázó kutatásának, utána olvasásának mélységét, a felhasználandó és felhasználható források felkutatását és használatát.

(3 pont)
- 2) A szöveg áttekinthetősége (logikus struktúrája) és érveléstechnikája, stiláris színvonala.

(összesen max.: 6 pont)

 - a) A szöveg szerkezeti felépítésének színvonala, követhetősége, áttekinthetősége.

(2 pont)
 - b) A vizsgázó az írásműben megnyilvánuló érvelési képességének, elemzési technikájának, véleménykifejtésének színvonala.

(2 pont)
 - c) Az elkészített filmelemzés stiláris jellemzői, megfogalmazásának színvonala.

(2 pont)
- 3) Az önálló megfigyelések, felvetések előfordulása és minősége.

(összesen max.: 6 pont)

 - a) Mennyiben tükrözi a dolgozat a vizsgázó ismereteit a film kifejezőeszköz-rendszeréről, a mozgóképi kifejezés értelmezéséről.

(2 pont)
 - b) Milyen mértékben mutatja meg a filmelemzés a vizsgázó vizuális szövegértési képességének minőségét és színvonalát.

(1 pont)
 - c) Mennyiben tud a vizsgázó meglévő és felkutatott ismeretei és megfigyelései alapján új felvetéseket, meglátásokat, értelmezési lehetőségeket felvetni, és ezeket az előbbiekkal megfelelően alátámasztani.

(3 pont)
- 4) A prezentáció formai színvonala.

(összesen max.: 3 pont)

 - a) Az elemzés strukturális felépítése, követhetősége, egységekre tagoltsága.

(1 pont)
 - b) Az idézetek, hivatkozások forrásainak megfelelő jelölése, az irodalomjegyzék formai követelményeinek való megfelelés.

(1 pont)
 - c) A feladatban megadott formai terjedelem betartása.

(1 pont)

Pontlevonások:

Pontlevonás alapvetően formai hibák elkövetése esetén, a feladat leírásában meghatározottak be nem tartásáért eszközölhető. (Tartalmi hiányosságok esetén a feladat a megfelelő mértékben a maximumhoz képest adott kevesebb pontszámmal értékelendő.) Jellemzően ezek a következők lehetnek:

- Ha a dolgozat teljes terjedelmének döntő része nem a feladatban jelzett filmről szól (pl. nagyobb terjedelemben elemzi az alkotói életművet), az eltérés mértékének függvényében 5-10 pont levonandó.
- Ha a dolgozat a feladatban megadott terjedelmi előírásoknak nem tesz eleget, az eltérés mértéke függvényében 2-5 pont levonandó.
- Ha a dolgozatban a vizsgázó nem tüntette fel az idézetek, hivatkozások forrását, vagy nem adott meg irodalomjegyzéket (holott az esszé tartalmaz idézeteket és hivatkozásokat), ennek mértéke függvényében 2-5 pont levonandó.

B/2 – MÉDIAHASZNÁLAT – ELEMZŐ ESSZÉ

Értékelési szempontok és adható pontszámok:

összesen max.: 25 pont

- 1) A probléma értelmezésének minősége, a feladat megoldása során felhasznált háttéranyagok és ismeretek érvényessége.
(összesen max.: 10 pont)
 - a) Mennyiben tükrözi az írásmű a vizsgázó a kutatóelemzés tartalmi és formai követelményeiről való ismereteit, annak milyen mértékben felel meg az írása.
(2 pont)
 - b) Mennyiben talált a vizsgázó az adatgyűjtéshez megfelelő módszert, technikát, milyen színvonalon és minőségben valósította meg az adatgyűjtést.
(4 pont)
 - c) Mennyiben tükrözi a dolgozat a vizsgázó kutatásának, utána olvasásának mélységét, a felhasználandó és felhasználható források felkutatását és használatát kutatásának adatgyűjtésével, módszertanával és eredményeinek elemzésével kapcsolatban.
(4 pont)
- 2) A szöveg áttekinthetősége (logikus struktúrája) és érveléstechnikája, stiláris színvonala.
(összesen max.: 6 pont)
 - a) A szöveg szerkezeti felépítésének színvonala, követhetősége, áttekinthetősége.
(2 pont)
 - b) A vizsgázó, az írásműben megnyilvánuló érvelési képességének, elemzési technikájának, véleménykifejtésének színvonala.
(2 pont)
 - c) Az elkészített írásmű stiláris jellemzői, megfogalmazásának színvonala.
(2 pont)
- 3) Az önálló megfigyelések, felvetések előfordulása és minősége.
(összesen max.: 6 pont)
 - a) Mennyiben tükrözi a dolgozat a vizsgázó általános médiaismereti tudását, a kutatása során felmerülő médiumok és azok jellemzőinek ismeretét
(3 pont)

- b) Mennyiben tud a vizsgázó meglévő és felkutatott ismeretei és megfigyelései alapján új felvetéseket, meglátásokat, értelmezési lehetőségeket felvetni, és ezeket az előbbiekkal megfelelően alátámasztani.

(3 pont)

- 4) A prezentáció formai színvonala.

(összesen max.: 3 pont)

- a) Az esszé strukturális felépítése, követhetősége, egységekre tagoltsága.
- b) A kutatást, az azzal nyert adatokat és azok elemzését tartalmazó részek elkülönültsége, az adatok és a kutatási eredmények átlátható, értelmezhető formában való tálalása.
- c) A feladatban megadott formai terjedelem betartása.

(1 pont)

(1 pont)

(1 pont)

Pontlevonások:

Pontlevonás alapvetően formai hibák elkövetése esetén, a feladat leírásában meghatározottak be nem tartásáért eszközölhető. (Tartalmi hiányosságok esetén a feladat a megfelelő mértékben a maximumhoz képest adott kevesebb pontszámmal értékelendő.) Jellemzően ezek a következők lehetnek:

- Ha a kutatásban a vizsgázó nem gyűjtött legalább 3 különböző ember médiahasználati szokásaira vonatkozóan adatot, 5 pont levonandó.
- Ha kutatásában a vizsgázó nem három különböző generációhoz tartozó ember médiahasználati szokásait vizsgálta (hanem pl. egy generációhoz tartozókat), 5 pont levonandó.
- Ha az esszében a vizsgázó egyáltalán nem tér ki az adatgyűjtéshez használt technikák említésére, leírására, 5 pont levonandó.
- Ha a dolgozat a feladatban megadott terjedelmi előírásoknak nem tesz eleget, az eltérés mértéke függvényében 2-5 pont levonandó.
- Ha a dolgozatban a vizsgázó nem tüntette fel az idézetek, hivatkozások forrását, vagy nem adott meg irodalomjegyzéket (holott az esszé tartalmaz idézeteket és hivatkozásokat), ennek mértéke függvényében 2-5 pont levonandó.

B/3 – ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS – FOGATHAJTÓ VERSENY

Értékelési szempontok és adható pontszámok:

összesen max.:25 pont

- 1) A probléma értelmezésének minősége, a feladat megoldása során felhasznált háttéranyagok és ismeretek érvényessége.

(összesen max.: 10 pont)

 - a) Mennyiben tükrözi az írásmű a vizsgázó az összehasonlító elemzés tartalmi és formai követelményeiről való ismereteit, annak milyen mértékben felel meg az írása.

(3 pont)
 - b) Mennyiben tükrözi a dolgozat a vizsgázó tájékozottságát, meglévő tudását a témával kapcsolatban.

(4 pont)
 - c) Mennyiben tükrözi a dolgozat a vizsgázó utána olvasásának mélységét, a felhasználandó és felhasználható források felkutatását és használatát.

(3 pont)
- 2) A szöveg áttekinthetősége (logikus struktúrája) és érveléstechnikája, stiláris színvonala.

(összesen max.: 6 pont)

 - a) A szöveg szerkezeti felépítésének színvonala, követhetősége, áttekinthetősége.

(2 pont)
 - b) A vizsgázó, az írásműben megnyilvánuló érvelési képességének, elemzési technikájának, véleménykifejtésének színvonala.

(2 pont)
 - c) Az elkészített összehasonlító elemzés stiláris jellemzői, megfogalmazásának színvonala.

(2 pont)
- 3) Az önálló megfigyelések, felvetések előfordulása és minősége.

(összesen max.: 6 pont)

 - a) Mennyiben tükrözi a dolgozat a vizsgázó ismereteit a film kifejezőeszköz-rendszeréről, a mozgóképi kifejezés értelmezéséről.

(2 pont)
 - b) Milyen mértékben mutatja meg a filmelemzés a vizsgázó vizuális szövegértési képességének minőségét és színvonalát.

(1 pont)
 - c) Mennyiben tud a vizsgázó meglévő és felkutatott ismeretei és megfigyelései alapján új felvetéseket, meglátásokat, értelmezési lehetőségeket felvetni, és ezeket az előbbiekkal megfelelően alátámasztani.

(2 pont)
 - d) Milyen mértékben mutatja az írásmű a vizsgázó az összehasonlító elemzés jellemzőiről való tudását, annak alkalmazási képességét.

(1 pont)
- 4) A prezentáció formai színvonala.

(összesen max.: 3 pont)

 - a) Az elemzés strukturális felépítése, követhetősége, egységekre tagoltsága.

(1 pont)
 - b) Az idézetek, hivatkozások forrásainak megfelelő jelölése, az irodalomjegyzék formai követelményeinek való megfelelés.

c) A feladatban megadott formai terjedelem betartása.

(1 pont)

(1 pont)

Pontlevonások:

Pontlevonás alapvetően formai hibák elkövetése esetén, a feladat leírásában meghatározottak be nem tartásáért eszközölhető. (Tartalmi hiányosságok esetén a feladat a megfelelő mértékben a maximumhoz képest adott kevesebb pontszámmal értékelendő.) Jellemzően ezek a következők lehetnek:

- Ha a dolgozat teljes terjedelmének döntő része nem a feladatban jelzett két jelenetről szól (pl. nagyobb terjedelemben elemzi valamelyik, vagy mindkettő teljes filmet), az eltérés mértékének függvényében 4-6 pont levonandó.
- Ha a dolgozat a feladatban megadott terjedelmi előírásoknak nem tesz eleget, az eltérés mértéke függvényében 2-5 pont levonandó.
- Ha a dolgozatban a vizsgázó nem tüntette fel az idézetek, hivatkozások forrását, vagy nem adott meg irodalomjegyzéket (holott az esszé tartalmaz idézeteket és hivatkozásokat), ennek mértéke függvényében 2-5 pont levonandó.

Írásbeli vizsga

Javítás-értékelési útmutató

FOGALOM- ÉS TÁRGYISMERET

(maximum 10 pont)

1. (3 pont)

Az a) jelű kérdés helyes megválaszolásáért 1, a b) jelűért 2 pont adható.

Helyes válasz:

- Nem. A szöveg egy történelmi eseményt említ, amely nem bír jelenleg olyan aktualitással, ami hírré tenné.
- A hír legfontosabb jellemzői: térben és időben hozzánk közel álló eseményről számol be, amely hatással van az életünkre.

2. (3 pont)

A közszolgálati médianak a hatalomtól, a kereskedelmének a magántulajdontól (valaki más tulajdonától) kellene függetlenednie.

Az állítás helyes értelmezésére 1, további két, releváns különbség felsorolására 2 pont adható.

Helyes válasz:

Az állítás a közszolgálati és a kereskedelmi média azon különböző jellemzőjére utal, hogy az első közpénzből (tulajdonosa az állam), míg a második a kereskedelmi bevételeiből (reklámbevételeiből) tartja fenn magát.

A közszolgálati és kereskedelmi média közti további legfontosabb különbségek:

- a médiatörvény eltérő mennyiségű reklámidőt (és annak eltérő használatát) írja elő számukra
- közszolgálati média esetében a műsorkészítés fő célja a közvélemény megjelenítése, a társadalmi létezéshez szükséges információ szolgáltatása, a válogatás alapja az érték és a közérdek; míg a kereskedelmi média esetében a műsorkészítés fő célja a szórakoztatás, a műsorok eladhatósága, tehát a bevétel maximalizálása;

3. (4 pont)

A fogalmak, a hírműsorok esetére vonatkozó helyes értelmezésére 1-1, mindkettőre adott megfelelő példára további 1-1 pont adható.

Helyes válasz:

Infotainment:

Az angol információ és a szórakoztatás (information + entertainment) szavak összevonásával létrehozott szó arra utal, hogy a hírműsorok is törekszenek a híreket szórakoztató formában, szórakoztató elemekkel vegyítve bemutatni.

A példa utalhat arra is, hogy a hírműsorokba pl. celebekről, sztárokról szóló hírek is bekerülnek a napi politikai hírek közé, és arról is, hogy akár fontos, komoly híreket is igyekeznek szórakoztató formában tálalni a hírműsorokban. (Szórakoztatás alatt figyelemfelkeltést értünk, vagyis az is elfogadható, ha példának azt hozzuk, hogy a hírműsorok a súlyosságuk által indokoltnál nagyobb mértékben foglalkoznak balesetekkel és bűncselekményekkel.)

Elbulvárosodás:

Az infotainment egyik hatása, hogy a hírműsorok (a nézettség és ezáltal a bevételek növelése érdekében) nem az események valódi fontossága, hanem azok „eladhatósága” alapján válogatnak a bemutatandó hírek között. (Például ha a híradóban szerepel egy olyan hír, ami egy politikus feleség jótekonysági rendezvényen viselt ruháját taglalja.)

MOZGÓKÉPI SZÖVEGÉRTÉS

(maximum 25 pont)

Filmrészlet: Szabó István: *Mephisto* (1981) 1:14:29 – 1:18:07

4. (2 pont)

A kérdések helyes megválaszolásáért 1-1 pont adható.

Helyes válasz:

A filmrészlet egy színházban, egy színházi előadás alkalmával (és annak szünetében) játszódik. A jelenet két részletre osztható: az előadás alatt és a szünetben játszódó részekre.

5. (2 pont)

Mindkét kérdés helyes megválaszolásáért 1-1 pont adható.

Helyes válasz:

A színész Mephisto szerepét játssza, a tábornagy egyértelműen megnevezi. De az 1 pont megadásához elég leírni, hogy az ördögöt, Lucifert, esetleg a halált vagy valamilyen gonosz alakot játszik. A fekete-fehér smink és jelmez, valamint a vörös fényű megvilágítás és a sminkjén és ruháján is megjelenő vörös szín utal erre.

A színész és a közönség viselkedése alapján a páholyban ülő miniszterelnök szigorú, kemény ember lehet. A beszéde és a modora alapján akár nyájasnak, kedvesnek is hihetnének, azonban a jelenet minden szereplője láthatóan fél tőle (még a mellette ülő felesége is), a közönség néma kíváncsisággal figyeli. (A félelem még azok félszeg mosolyán is érzékelhető, akik a jelenet elején a mellette lévő páholyokból köszönnek neki.)

6. (2 pont)

A meghatározó érzelem felismeréséért és legalább két helyes érv megadásáért 1-1 pont adható.

Helyes válasz:

A színész meghatározó érzelme a félelem, tart a tábornaggal való személyes találkozástól.

Erre utal, hogy:

- megijed, amikor a tábornagy a páholyba hívhatja (vizet iszik, „megy, mint a karikacsapás” mondattal magát biztatja)*
- amikor a páholyba lép egy pillanatra hátrahőköl, mint aki menekülne a helyzetből*
- az arckifejezése a találkozó elején bizonytalan, a végén viszont megkönnyebbült (már nevet is)*
- a jelenetben többször meghajol, illetve fejet hajt a miniszterelnök előtt*
- párszor a tábornagy feleségére (a mellette ülő nőre néz), mintha bátorításra számítana*

7. (6 pont)

A jelenetcím, a kézfogás motívumának és a tábornagy mondatának helyes értelmezéséért 1-1, a helyes, logikusan, érthetően megfogalmazott érvelésért érvenként szintén 1-1 pont adható.

Helyes válasz:

A jelenetnek adott cím kétértelmű. Tekinthejük úgy, hogy mivel a színész az ördögöt alakítja, ilyen jelmezben van, ezért a jelenetben ő az ördög és a cím erre utal. Ugyanakkor mivel a színész és a közönség is tart a tábornagtól, aki egyfajta lepaktálásra kényszeríti a színészt, ő is tekinthető az ördögnek. A két férfi közül az egyik csak szerepeként játssza a gonoszt, míg a másik vélhetően a társadalmi valóságban tölt be valamiféle rossz szerepet (abból is következtethetünk erre, hogy a tábornagy a színpadon a gonosszággal kapcsolatosan elhangzó szöveg közben elismerően bólogat). Erre utal a kétértelmű cím: egy megjátszott gonosz fog kezét egy valódival.

A két férfi közül hatalmi helyzetben egyértelműen a miniszterelnök van, részben pozíciója miatt is, de ez még nem indokolja a színész tőle való félelmét. A kézfogást a tábornagy kezdeményezi, többször is, míg a színész többször is fejet hajt, meghajol előtte. A színész érzelmei a félelemtől a megkönnyebbülésig járnak be egyfajta utat, míg a tábornagy végig nyugodt. A kézfogás az egyetértést, a megegyezést, a másik elismerését fejezi ki, de mivel a tábornagy úgy tűnik felette áll a színésznek, ezért lepaktálásnak is tekinthető a színész részéről. A tábornagy részéről ugyanakkor ígéretnek is, hiszen ha befolyással bír a színész helyzete felett (az vélhetően ezért fél tőle), akkor annak sikere is függ tőle, tehát az, hogy sok sikert kíván valójában nem egy kívánság, hanem egy ígéret. (Biztosítja a támogatásáról.)

Megadható a pont, ha a diák ismeri a Faust történetét és rájön, hogy a színész által játszott darabban egy hasonló „ördögi egyezés” köttetik.

8. (3 pont)

Az atmoszféra hang helyes azonosítására 1 pont, míg annak dramaturgiai szerepének felismerésére 2 pont adható.

Helyes válasz:

Az atmoszféra hang (a szünetben morajló közönség hangja) „kitakarja”, elfedi a tábornagy és a színész beszélgetésének egy részét, vagyis a néző a beszélgetés felszabadult, nevetgélős (véltetően semmitmondó) darabját nem hallja, mert akkor a közönség hangjai hallatszanak. Dramaturgiai szempontból ez egyrészt elfedi a beszélgetés a néző számára érdektelen részét, másrészt a nézőt is kívülállóvá teszi, akárcsak a színház közönsége, a film nézője sem hallja, min viccelődnek a páholyban, harmadrészt pedig a rendező a közönség hangjaival érzékelteti az ő (tanúként való) jelenlétüket; azaz hogy a két ember között zajló párbeszédnek bár nem fültanúi, de szemtanúi vannak.

9. (4 pont)

A premier plán és a totál képkivágás helyes felismeréséért 1-1 pont, a használat módjának a megfogalmazásáért szintén 1-1 pont adható.

Helyes válasz:

A premier plánokat (az arckőről készült közeli felvételeket) a szereplők érzelmeinek, lelki állapotának kifejezésére használja a rendező. A totál plánokat (az egész színpadról vagy az egész nézőtérrel készült felvételeket) a szituáció leírására, a szereplők helyzetének ábrázolására használja. Vagyis a totálok adják meg azt a kontextust, amelyben a szereplők

érzelmei értelmezendők. (Elfogadható olyan megfogalmazás is, hogy a premier plánok a személyes, míg a totálók a társadalmi szférát közvetítik; vagy, hogy az elbeszélés konkrét eseményei közeli, míg az általános elemei távoli képkivágásokban történnek.)

10. (6 pont)

A képpárok helyes, a kérdésben megadott szempontok alapján történő összehasonlítására képpáronként 1-1, az utolsó kérdés megválaszolására 2 pont adható.

Helyes válasz:

Első képpár: a két kép hasonlít a képkivágás (szekond) és a képkompozíció tekintetében, mindkettő a történetmesélés hagyományos képi megoldásával készült. A jelenet színei eltérőek, a színpadi jelenet valószínűtlen, mesterséges, míg a páholyban játszódó természetes színű. (A színpadi jelenet zöldes, míg a páholyban játszódó piros, ez a két szín egymás komplementere.)

Második képpár: a két kép hasonlít a képkivágás (kistotál), a képkompozíció és a kicsit alsó kameraállás tekintetében, mindkettő hangsúlyoz egy két szereplős jelenetet, de egyben érzékelteti azt is, hogy ez a jelenet milyen közegben, helyzetben, közönség előtt játszódik. A jelenet színei eltérőek, a színpadi jelenet valószínűtlen, mesterséges, míg a páholyban játszódó természetes színű.

Harmadik képpár: ez a két kép elég eltérő, az első kicsit alsó, míg a második felső kameraállásból készült, az első sokkal szűkebb képkivágás, így ott látszik a közönség arca, érzelmei, míg a másodikon a nagyobb képkivágás miatt inkább a tömeg érzékelhető. Az első képek a színei melegebbek, bensőségesebb a hangulata, míg a második hidegebb, tárgyilagosabb kép.

Negyedik képpár: ez a két kép minden fenti tekintetben lényegében egyforma, a két kép kompozíciójában, pontosabban tartalmában van lényeges különbség: a közönség nézésiránya teljesen eltérő és a kép középpontjában, fókuszában lévő páholy az első képen üres, míg a másodikon vannak benne.

A fentiek alapján igazolja vagy cáfolja azt az állítást, hogy a jelenetben az előadás szünetében is egy színjátékot látunk. Eszerint mi a leglényegesebb különbség a színpadon és a páholyban játszódó jelenet között?

Helyes válasz:

A fenti képpárok alapján egyértelmű, hogy a szünetben a páholyban ugyanolyan előadás játszódik, mint előtte a színpadon. Mindkettőben nagy átéléssel szerepel a színész, a mellette lévők szintén a jelenet szereplőinek számítanak, mindkettő közönség előtt zajlik, akik megfigyelik, nézik a jelenetet, azt lényegében nekik adják elő. A színpadi jelenet ugyanakkor mesterséges hatású, míg a páholyban játszódó természetes. A fő különbség a két jelenet között, hogy míg a színpadon játszódót a filmbeli közönség és a film nézője is fikciónak, játéknak, színháznak fogja fel, addig a páholyban játszódó jelenet a valóság, két fontos ember között zajló interakciónak lehetnek a színház nézői tanúi. A két ember kézfogása (megegyezése) ezáltal társadalmi nyilvánosságot kap.

MÉDIA SZÖVEGELEMZÉS

(maximum 15 pont)

11. (5 pont)

A digitális médiumok három jellemzőjének megfogalmazására összesen 3 pont, a szöveg logikus és áttekinthető szerkezeti felépítésére, a gondolatmenet, érvelés levezetésére és a stíláriis színvonalra további maximum 1 pont, az önálló megfigyelések és felvetések megtételére és azok minőségére maximum 1 pont adható.

Helyes válasz:

A digitális médiumok legfontosabb tulajdonságai a cikk alapján:

- szinte korlátlan hozzáférés az „előállítás, tartalomgyártás oldalán”, vagyis hogy a digitális technika általános és szabad elérése révén bárki gyárthat szinte bármilyen tartalmat, illetve azt meg is jelentetheti digitális platformokon
- szinte korlátlan hozzáférés a „fogyasztói, felhasználói oldalon”, vagyis hogy a digitális formátumban közölt és szabadon elérhető tartalmakat bárki szabadon elhasználhatja, illetve fel is tudja használni
- az internetre felkerülő tartalmak további életének kontrolállhatatlansága (egyrésről elképzelhető, hogy évtizedekig megmarad, sőt továbbfejlődik az adott tartalom, másrészt lehetséges, hogy törlik az adott oldalakról)
- az internetre kerülő tartalmak gyors és széleskörű elterjedésének lehetősége (olyan emberek, közösségek stb. ismernek és használnak egy tartalmat, akik sosem kerültek volna kapcsolatba az internet nélkül annak gyártójával, ugyanakkor elképzelhető, hogy a gyártó erről nem is tud)

Más, hasonló jellemzők is elfogadhatók, amennyiben arra a szöveg értelmezése és átgondolása alapján következtet a vizsgáló és valóban a digitális médiumok egyedi jellemzője.

12. (5 pont)

Amennyiben a válaszból kiderül, hogy a diák tisztában van a sajtó- és véleményszabadság és a társadalmi nyilvánosság fogalmának jelentésével az internet vonatkozásában és legalább egy negatív és egy pozitív hatást megfelelő példával említett, összesen maximum 3 pont adható. A szöveg logikus és áttekinthető szerkezeti felépítésére, a gondolatmenet, érvelés levezetésére és a stíláriis színvonalra további maximum 1 pont, az önálló megfigyelések és felvetések megtételére és azok minőségére maximum 1 pont adható.

Helyes válasz:

Az előző feladat válaszaiban az internet adta szinte korlátlan szabadság fogalmazódott meg, mint az internet legfontosabb jellemzője. Ebben az esetben a véleményszabadság nagyjából azt jelenti, hogy az internetre bárki feltehet általa készített képeket, amelyeket bárki bármilyen módon felhasználhat. (Hacsak ezt valamilyen jól jelzett, megnevezett jogi szabályozás nem tiltja, de a cikkben erről nincsen szó.) A társadalmi nyilvánosság ebben az esetben csak azt jelenti, hogy a fent említettek során keletkező tartalom a „közbeszéd tárgya” lehet, arról széles tömegek folytathatnak egyfajta diskurzust (újabb és újabb mémek legyártása vagy akár csak megosztása révén).

Ennek lehetséges negatív hatásai (a cikk alapján):

- valamely tartalom, akár csak egy fénykép, akár negatív vélemény úgy terjedhet el valakiről, hogy annak az illető nincs is tudatában, a hozzájárulása nem szükséges
- az internetes terjedés folyamatára és hatásaira nem feltétlenül tud hatással lenni annak elszenvedője, a folyamat (általa legalábbis) kontrolállhatatlan

- a gyorsan elterjedő tartalmak akár nagyobb népcsoportok, közösségek számára is lehetnek bántók

Ennek lehetséges pozitív hatásai (a cikk alapján):

- egy jó gondolat, egy jól sikerül kép, egy ötlet, bármi olyan mém, ami valamilyen (akár ha kicsike) formában is értéknek tekinthető elterjedése, ami pozitív hatást gyakorolhat olyan ember életére, aki egyébként semmi módon nincs kapcsolatban eredeti forrással
- ez az érték igen széles körben terjedhet el, nagyon sok ember életére lehet jótékony hatással
- a mém elterjedése lehet pozitív hatással annak alanyára, akár teljesen megváltoztathatja annak életét, anyagi sikerekhez, munkalehetőséghez is juttathatja

Más állítások is elfogadhatók, amennyiben azt tükrözik, hogy a vizsgázó logikusan következtet az internet adta szabadság lehetséges folyamányaira, hatásaira. Elfogadható az is, ha lényegében ugyanazt a jelenséget fogalmazza meg pozitív és negatív jellemzőként is, főleg ha megfelelő példával illusztrálja.

13.

(5 pont)

Amennyiben a válaszból kiderül, hogy a diák tisztában van a médiaetika fogalmának jelentésével az internet vonatkozásában maximum 1 pont adható. Ha a válasz tartalmaz legalább két, a cikk alapján adekvát, tényleges etikai problémát, kérdést, felvetést, maximum 2 pont adható. A szöveg logikus és áttekinthető szerkezeti felépítésére, a gondolatmenet, érvelés levezetésére és a stílári színvonalra további maximum 1 pont, az önálló megfigyelések és felvetések megtételére és azok minőségére maximum 1 pont adható.

Helyes válasz:

Az előző feladat válaszaiban felmerülő negatívumok alapján határozhatóak meg leginkább a vonatkozó médiaetikai kérdések, mint például:

- mennyiben szabad ténylegesen a szabad felhasználás, vagyis mennyiben problémás egy valaki által elkészített magánfénykép felhasználása az eredetitől lényegileg eltérő kontextusban és formában (még ha az nyilvános felületen, a készítő által is lett közzétéve)
- mennyiben tekinthetjük etikusnak, ha egy ilyen képet súlyos negatív tartalommal ruháznak fel, ami a kép alanyára nézve bántó, sértő, esetleg gyalázó is lehet
- milyen etikai vonatkozásokat vet fel, hogy a való életben hogyan kezdenek viselkedni az adott személlyel az emberek
- milyen etikai kérdéseket vet fel, hogy Hide The Pain Harold megítélése merőben megváltozott, amikor a felhasználók már tudtak konkrét személyt társítani fényképhez
- Success Kid példája alapján felmerülnek az alapvető gyermekjogi kérdések is, azaz olyan személyekről szóló tartalom publikálása, akik nem döntő- és cselekvőképese a kérdésben és így nem adhatják hozzájárulásukat a közléshez

Természetesen az adekvát etikai kérdés megfogalmazására megadható a pont, akkor is, ha pozitívumot hoz fel a diák példaként.

A javítási-értékelési útmutató tartalmi elemeitől eltérő minden jó választ el kell fogadni.